

บทที่ 3

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการส่งเสริมกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการส่งเสริมกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการประมวลและสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่นให้แก่ประชาชน ในด้านการส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และการส่งเสริมกีฬาตามนโยบายของรัฐบาล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนา กีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) และยุทธศาสตร์ 4 ปี สร้างกีฬาชาติ ในกรอบอำนาจหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสรุปเป็นพื้นฐานแนวทางการจัดทำมาตรฐานการส่งเสริมกีฬา ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสถานที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา และสวนสุขภาพ

3.1.1 ลานกีฬาเนกประสงค์ สำหรับประชาชน เพื่อใช้เป็นที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือ ทำกิจกรรมสาธารณะ โดยการจัดทำลานกลางแจ้ง สามารถเลือกจัดทำได้ตามขนาดของพื้นที่และ งบประมาณของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้งาน โดยอาจจะ จัดหาลานกว้างของพื้นที่สาธารณะหรือสวนสาธารณะ ซึ่งจะเป็นลานดินบดอัดเรียบหรือลานสนามหญ้า หรือลานซีเมนต์ เพื่อปรับใช้เป็นลานกีฬาเนกประสงค์ หรือก่อสร้างในลักษณะถาวรและได้มาตรฐาน โดยเน้นตามประเภทของกิจกรรม (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

3.1.2 อาคารกีฬาในร่ม สำหรับการออกกำลังกาย เล่นกีฬา เพื่อใช้ออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือ ทำกิจกรรมสาธารณะ กิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกายมีหลายรูปแบบและหลายชนิด ในแต่ละรูปแบบ หรือชนิดใช้พื้นที่ไม่เท่ากัน บางชนิดจำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก เช่น บาสเกตบอล วอลเลย์บอล หรือตะกร้อ เป็นต้น แต่บางชนิดหรือบางรูปแบบอาจใช้พื้นที่ไม่มาก เช่น เทเบิลเทนนิส รัมวอยจิ้น แอโรบิก โยคะ เป็นต้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในแถบที่มีอากาศร้อน และฝนตกชุก อาคารในร่มจึงเป็น ประโยชน์มากต่อการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมอื่นๆ การจัดหาอาคารในร่มเพื่อใช้ใน กิจกรรมดังกล่าวจึงต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณและ สามารถจัดหาพื้นที่ได้ ก็ควรดำเนินการ เพราะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสาธารณสุขในระยะยาว รูปแบบของอาคารและขนาดขึ้นอยู่กับงบประมาณ และพื้นที่ใช้สอยที่ต้องการ รวมทั้งชนิดและประเภท ของกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการใช้ หากต้องการมาตรฐานของอาคารในระดับการ

แข่งขันด้วย ก็อาจจะขอข้อมูลได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือสถาบันการพลศึกษาทั่วประเทศ

3.1.3 สนามกีฬากลางแจ้ง เพื่อการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย หรือกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสนามกีฬากลางแจ้งส่วนใหญ่เป็นสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ได้แก่ สนามกีฬาในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีกำลังงบประมาณ ควรจัดหาพื้นที่สาธารณะ เพื่อจัดทำสนามกีฬากลางแจ้ง เช่น สนามฟุตบอล ซึ่งจะมีลู่วิ่งรอบสนามหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ และงบประมาณ หากเป็นสนามหญ้าควรมีงบประมาณดูแลรักษา เช่น การตัดหญ้า รดน้ำ หรือจะจัดทำไว้ในสวนสาธารณะก็ได้ ซึ่งจะได้อาศัยระบบการดูแลรักษาสนามควบคู่ไปกับการดูแลสวนด้วย

3.1.4 สวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ การออกกำลังกาย และเล่นกีฬา ประเทศไทยค่อนข้างจะได้เปรียบในด้านพื้นดินและภูมิอากาศซึ่งเหมาะแก่การปลูกต้นไม้ และมีพันธุ์ไม้หลากหลายมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งรีบจัดหาพื้นที่สาธารณะ ซึ่งจะเป็นพื้นที่กว้างหรือมีขนาดจำกัด ประมาณ 3 ไร่ เป็นอย่างน้อยก็ได้ เพื่อปลูกต้นไม้ จัดให้เป็นสวนเพื่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือการทำกิจกรรมหรือการพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน พื้นที่เหล่านี้หากไม่เร่งรีบจัดหา ในอนาคตอาจหมดไปและหากจำเป็นต้องจัดหาที่จะมีราคาแพงมาก การจัดทำสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชนหรือท้องถิ่น เพราะสวนคือปอดของเมืองหรือชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของทุกคนในชุมชนแล้ว ยังอาจเป็นที่พบปะสังสรรค์ของคนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติของชุมชนด้วย (รูปแบบสวนสุขภาพในภาคผนวก ข)

3.2 ด้านอุปกรณ์กีฬา อาคาร และสถานที่

3.2.1 อุปกรณ์กีฬาและอุปกรณ์การออกกำลังกาย ซึ่งต้องจัดหาให้ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อุปกรณ์กีฬาที่ได้มาตรฐานเป็นอุปกรณ์ที่มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งโดยทั่วไปเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อการแข่งขันและหรือเพื่อการฝึกซ้อม แต่ก็ถือเป็นอุปกรณ์ที่ปลอดภัย และมีความคงทน หากรู้จักวิธีใช้หรือการเก็บรักษาที่ดี ผู้รับผิดชอบดูแลหรือเก็บรักษาอุปกรณ์กีฬาขององค์กรหรือชมรมกีฬา ควรได้รับการอบรมหรือขอข้อมูลจากผู้จำหน่ายหรือผู้ผลิตอุปกรณ์กีฬาเสียก่อน ซึ่งส่วนใหญ่ จะมีแหล่งผลิตอยู่ในประเทศไทย สำหรับจำนวนอุปกรณ์แต่ละชนิดหรือแต่ละประเภท ควรสำรวจข้อมูลจากประชาชนเพื่อทราบความต้องการใช้แล้วจึงค่อยจัดหาหรือจัดซื้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

3.2.2 สถานที่เก็บอุปกรณ์กีฬาและอุปกรณ์การออกกำลังกาย อุปกรณ์กีฬาและอุปกรณ์การออกกำลังกายมักมีราคาแพง จึงควรจัดหาที่จัดเก็บที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการให้บริการแก่ประชาชน คือ ควรอยู่ใกล้สถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาของชุมชน ควรมีผู้รับผิดชอบดูแลและให้มีตัวแทนของชมรม สโมสรหรือกลุ่มเล่นกีฬาและออกกำลังกาย เป็นผู้รับผิดชอบในการขี้มนและนำมาคืนเมื่อใช้เสร็จ

3.2.3 สถานที่ทำการเพื่อการติดต่อประสานงานด้านกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย ถือเป็นจุดที่ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลหรือขอใช้บริการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหรือจัดให้กับประชาชน โดยจัดสถานที่เป็นอาคารเฉพาะ หรืออาคารในสนามกีฬา หรืออาจจะใช้ที่ทำการหรือสำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ แต่สิ่งสำคัญ คือควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงและควรแจ้งกำหนดเวลาทำการที่แน่นอนให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปประชาชนมักจะสะดวกในการใช้บริการในช่วงเช้า ช่วงเย็น และในวันหยุดราชการ

3.2.4 การจัดทำบัญชีอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ ด้านการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมอบหมายภารกิจให้ผู้รับผิดชอบจัดทำบัญชีอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ด้านการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างครบถ้วน ซึ่งอาจจัดทำเป็นรูปเล่มบัญชีหรือแผ่นดิสก์ที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลาและเป็นปัจจุบัน อุปกรณ์หรือวัสดุบางอย่างมีกำหนดอายุการใช้งาน โดยเฉพาะอุปกรณ์ที่ทำจากแผ่นยาง วัสดุสังเคราะห์ หรือพลาสติก เป็นต้น จึงควรมีการลงวันที่ เวลา ของวัสดุหรืออุปกรณ์ที่จัดหามา และต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนการใช้ อุปกรณ์หรือวัสดุที่จัดหามาก่อนนำออกมาใช้ก่อน

3.2.5 สถานที่ตั้งที่ทำการชมรม/สโมสรกีฬา หรือชมรม/สโมสรการออกกำลังกายของชุมชน ชมรมหรือสโมสรควรมีที่ตั้งเพื่อการติดต่อประสานงานหรือเป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลของสมาชิก ซึ่งอาจจะใช้ที่ทำการบางส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือโรงเรียน หรือวัดก็ได้ การจัดสถานที่ทำการให้เป็นสัดส่วนแน่นอน จะช่วยให้งานของชมรม หรือสโมสร ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเอกสารจะไม่สูญหาย สามารถค้นคว้าติดตามได้โดยง่ายกว่าจะไปขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือสถานที่ส่วนตัวของผู้บริหารชมรมหรือสโมสร

3.3 ด้านบุคลากร

3.3.1 มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือพนักงาน หรืออาสาสมัคร ด้านการส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกาย ซึ่งสามารถให้คำแนะนำหรือจัดกิจกรรมเป็นประจำและต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างที่จะรับภาระหน้าที่นี้โดยตรง กรณีที่ไม่สามารถจัดจ้างไว้ได้ ก็อาจจัดหาอาสาสมัครหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นภายในท้องถิ่นหรือหน่วยงานใกล้เคียง เช่น

เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือครูในโรงเรียน ให้ทำหน้าที่แทน หรืออาจจัดในรูปกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้หน่วยงานที่มีขนาดหรือบุคลากรมากกว่า ทำหน้าที่แทนไปพลางก่อนก็ได้

3.3.2 มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย หรือมีวุฒิทางการพลศึกษา เพื่อทำหน้าที่ประจำศูนย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการเป็นผู้นำในการเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกายประจำ เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของท้องถิ่น หากมีเจ้าหน้าที่แต่ขาดความรู้ก็ควรส่งไปเข้ารับการอบรมหรือขอคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด หรือสถาบันที่มีการฝึกสอนวิชาการพลศึกษาในท้องถิ่นก็ได้ แต่หากสามารถจ้างผู้ที่มีวุฒิทางการพลศึกษาโดยตรง ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

3.3.3 การติดต่อประสานงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำแนะนำในการดำเนินงานด้านการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมหรือการดูแลประชาชนในท้องถิ่นให้ทั่วถึง

3.4 ด้านการบริหารจัดการ

3.4.1 การจัดทำแผนพัฒนา (แผนยุทธศาสตร์และแผนงานประจำปี) ตลอดจนการตั้งงบประมาณอุดหนุนเพื่อให้แผนบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.4.2 การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อศึกษา กำหนดแนวทาง และให้ข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมกีฬาในท้องถิ่น สำหรับองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสามารถของท้องถิ่นเอง ในการจัดหาผู้รับผิดชอบในคณะกรรมการฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ หากมีผู้มีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องกีฬาและการออกกำลังกายด้วย ก็จะเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและควรจัดประชุมคณะกรรมการฯ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถติดตามการดำเนินงานของหน่วยงาน ชมรม หรือสโมสร โดยเฉพาะแผนงานที่กำหนดไว้ให้มีผลในภาคปฏิบัติ คณะกรรมการจึงควรมีการประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้าในกิจกรรมต่างๆ ตลอดปี

3.4.3 การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม เพื่อให้ประชาชนรับรู้ รับทราบแผนงานกิจกรรม และงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้ได้รับความร่วมมือ ความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

3.4.4 การจัดตั้งชมรมหรือสโมสรการเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นให้รวมตัวกันจัดตั้งชมรม สโมสรกีฬาเพื่อร่วมกันส่งเสริมและทำกิจกรรมที่ชมรมหรือสโมสรสนใจ

3.4.5 การจัดทำทะเบียนชมรมสโมสร และกลุ่มเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย กรณีที่มีชมรม สโมสรจำนวนมากภายในชุมชน ควรมีการจัดทำทะเบียนตลอดจนจำนวนสมาชิกของแต่ละชมรมหรือสโมสร รวมทั้งรายละเอียดของสมาชิกทุกชมรมหรือสโมสรอย่างครบถ้วน เพื่อสะดวกในการติดตามประสานงานหรือให้การส่งเสริมสนับสนุน และบัญชีหรือทะเบียนของทุกชมรมหรือสโมสรควรจัดทำให้เป็นปัจจุบันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.4.6 การติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร ชมรม สโมสร อย่างน้อยปีละครั้ง ทั้งนี้อาจมอบหมายหรือกำหนดให้ทุกชมรมหรือสโมสรจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของแต่ละชมรมหรือสโมสร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และควรศึกษาทั้งปัญหาอุปสรรคของชมรมและสโมสรต่างๆ ด้วย เพื่อการปรับแผนและการอุดหนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5 ด้านการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกาย ควรดำเนินการดังนี้

3.5.1 การจัดกิจกรรม ให้มีการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที การเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกายที่จะให้ได้ผลต่อการพัฒนาสุขภาพร่างกาย จำเป็นต้องทำเป็นประจำและมีระยะเวลาานพอที่จะทำให้ร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มความแข็งแรงของร่างกาย

3.5.2 การกำหนดแนวทางและเวลาปฏิบัติงาน เพื่อให้บริการด้านสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา หรือสถานที่อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างชัดเจน รวมทั้งประกาศหรือแจ้งให้รับทราบโดยทั่วกัน

3.5.3 การจัดให้มีการประกวด แข่งขันกีฬา หรือกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชน ในเทศกาลสำคัญต่างๆ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น

3.5.4 การติดต่อประสานงานหรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้มีการตรวจสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางกาย การให้คำแนะนำการเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกายแก่ประชาชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

3.5.5 การจัดกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับกีฬา หรือสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมกีฬาที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น เช่น โครงการเสริมสร้างทักษะกีฬาประเภทและชนิดต่างๆ โครงการกีฬาต้านยาเสพติด และโครงการอบรมกีฬาภาคฤดูร้อน เป็นต้น

3.5.6 การรวบรวมจัดทำทะเบียนประวัติผู้ทำชื่อเสียง หรือผู้ให้การสนับสนุนดีเด่นด้านกิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกายของชุมชน เพื่อให้การยกย่องเป็นบุคคลหรือชมรมดีเด่นประจำปีของชุมชน